

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 12. februar 2010

Sag 289/2007

(1. afdeling)

Viborg Kommune (tidligere Fjends Kommune)

(advokat Svend Paludan-Müller)

mod

A og B

(advokat Per Steffensen, beskikket for begge)

og

Sag 295/2007

C

(advokat Per Steffensen, beskikket)

mod

Viborg Kommune (tidligere Fjends Kommune)

(advokat Svend Paludan-Müller)

Biintervenient for Viborg Kommune i begge sager:

Kommunernes Landsforening

(advokat Svend Paludan-Müller)

I tidligere instans er afsagt dom af Vestre Landsrets 7. afdeling den 1. maj 2007.

I pådømmelsen har deltaget syv dommere: Peter Blok, Asbjørn Jensen, Lene Pagter Kristensen, Niels Grubbe, Marianne Højgaard Pedersen, Vibeke Rønne og Hanne Schmidt.

Påstande

Appellanten i sag 289/2007, Viborg Kommune, har påstået frifindelse.

De indstævnte, A og B, har påstået stadfæstelse.

Appellanten i sag 295/2007, C, har påstået indstævnte, Viborg Kommune, dømt til at betale principalt 250.000 kr., subsidiært et mindre beløb, med procesrente fra sagens anlæg.

Viborg Kommune har påstået stadfæstelse.

Forklaringer

Skoleinspektør Henri Gori, der var skoleinspektør på D Skole, har forklaret bl.a., at han deltog i mødet den 21. november 1996, selv om det ikke fremgår af referatet. Efter mødet meddelte A, at hun ikke ønskede, at Knud Knappe havde noget med sagen at gøre. Det blev meddelt Knud Knappe, der herefter blev taget af sagen, som blev overtaget af psykologer fra pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR). Der blev senere holdt møde mellem psykolog Helle Skipper fra PPR, A og ham selv, hvor det blev konkluderet, at C er velbegavet, og at der kunne opnås et bedre resultat ved brug af auditiv indlæring. Han erindrer ikke, at ordblindhed blev nævnt.

Det kan have været på mødet den 21. november 1996, at de var inde på et specialtilbud. Specialtilbudet må have været Søndre Skole i Viborg, da det var det eneste sted med en specialskole. A ønskede ikke dette, da C ville miste de sociale relationer til kammeraterne.

I slutningen af 5. klasse blev muligheden for, at C kunne komme på Praktikskolen på Mors, drøftet. Skolen har en klasse for normalt begavede elever med læse- og indlæringsvanskeligheder. Dette blev drøftet med A, og i den forbindelse blev det bl.a. drøftet, at der var en transporttid på en time hver vej. A ønskede ikke, at de gik videre med denne løsning, igen med den begrundelse, at C ville miste sine sociale relationer.

Kirsten Mandø har forklaret bl.a., at hun indtil 1996 var ansat ved PPR i Skive som psykolog. I marts 1995 modtog hun visitering til specialundervisning vedrørende C. Hun var ansvarlig sagsbehandler. I april 1995 blev der lavet en WISC-undersøgelse af C. Undersøgelsen viste, at C er en velbegavet dreng, men viste samtidig, at der var et væsentligt behov for, at han blev

tilknyttet en læsekonsulent. Såfremt der skulle tilknyttes læsekonsulent, skulle det accepteres af forældrene.

Elin Larsen, der er cand. psyk., og som arbejdede ved PPR i Skive fra 1995 til 1998, har forklaret bl.a., at hun i september 1996 lavede en DEP-prøve på C og i oktober 1996 orienterede hans mor om resultaterne. Hun kan af referatet se, at hun samtidig orienterede moderen om et specialtilbud i Viborg. Hun kendte ikke specialtilbudene i Viborg Amt, men mente, at der var et på Søndre Skole. Om mødet den 21. november 1996 kan hun huske, at hun skulle referere mødet. Hun har hørt om problemerne mellem Knud Knappe og forældrene, og hun kan huske, at Knud Knappe blev taget af sagen.

Kurt Lilleør, der er uddannet lærer i 1987 og i 2000 blev uddannet som psykolog, har forklaret bl.a., at han i 1998 kom til PPR i Skive, hvor han afløste Helle Skipper. Helle Skipper evaluerede C, hvorefter han overtog C' sag. Det fremgår af et notatark, som han har fundet blandt sine egne papirer vedrørende et møde i oktober 1999, da C gik i 7. klasse, at der er sat kryds i rubrikken "dato for rapport", hvilket må betyde, at der var udarbejdet en rapport. Under rubrik "foranstaltning" har han noteret skoleplaceringen Marienlyst eller efterskole. Marienlyst er en dagskole for elever med stave- og læsevanskeligheder.

Ib Povlsen har forklaret bl.a., at han er uddannet skolelærer fra 1997. Han blev ansat i et vikariat i oktober 1998 på D Skole og var ansat til sommeren 1999. Han overtog en anden lærers skema og havde C i specialundervisning fem timer om ugen. C' problem var hovedsageligt læsning. På et tidspunkt var der et samarbejde med en optometrist, og de brugte tid på de opgaver, som optometristen havde foreslået. Der var ingen fokus på ordblindhed, så vidt han husker. Han havde ingen forudsætninger for at undervise en ordblind, og han husker ikke, at han havde kontakt med den PPR-ansvarlige eller deltog i møder med PPR.

Jette Klausen har forklaret bl.a., at hun har haft C i specialundervisning i 7. klasse. Hun har gennemført et to-årigt specialpædagogisk kursus i 1977-79. Hun havde ikke erfaring med at undervise børn med læsevanskeligheder. Specialundervisningen af C omfattede fem timer om ugen i dansk og derudover en til to timer i matematik. Specialundervisningen i dansk foregik med C alene og omfattede læsehjælp og læsetræning. Hun havde jævnlig kontakt med Knud

Knappe og spurgte ham til råds. Der var ikke nedskrevet mål for specialundervisningen af C i 7. klasse. Målet var at få gjort ham bedre, hvilket ikke lykkedes.

Knud Knappe har supplerende forklaret bl.a., at han som læsekonsulent i PPR havde 35 skoler tilknyttet sit område og var involveret i omkring 400 elever. Han havde ca. 50 elever i visitation om året. Han har formentlig i forbindelse med C spurgt forældrene, om der var ordblindhed i familien. Han brugte ordet ordblindhed, men skrev det ikke ned. På mødet den 21. november 1996 blev der talt om muligheden for undervisning på Søndre Skole i Viborg, idet han foreslog, at C kunne gå i centerklassen på denne skole. Efter mødet skulle han videre med den faglige vurdering af, hvad der skulle ske med C. Det skulle munde ud i en rapport. Han blev kontaktet af skoleinspektør Gori, der oplyste, at C' forældre ikke ønskede, at han havde mere med C at gøre. Han fortalte dette videre til chefen for PPR, der herefter overdrog sagen til en psykolog. Han var den eneste læsekonsulent i PPR, indtil Bodil Skipper Buntzen blev ansat i 1997. Hun blev ikke involveret i C' sag, da denne var overgivet til en erfaren psykolog. Det var hans vurdering, at C fortsat havde behov for en læsekonsulent.

A har supplerende forklaret bl.a., at hun sammen med Tove Geerthsen, Jonna Dalby og Knud Knappe deltog i mødet i november 1996, mens Henri Gori ikke deltog. Ved den lejlighed blev der fremsat tilbud om, at C kunne komme på Blåkærgård, der er et sted for udviklingshæmmede. Efter dette møde ønskede hun ikke at samarbejde med Knud Knappe, hvilket hun oplyste Jonna Dalby om. Hun fik ikke tilbudt en anden læsekonsulent og fik ikke oplysninger, da Bodil Skipper Buntzen blev ansat som læsekonsulent i PPR. Hun har ikke tidligere hørt om et tilbud om undervisning på Praktiskolen på Mors.

Hun har hjulpet C, mens han gik på Asmild Kloster Landbrugsskole. Hun skrev for ham, når han skulle aflevere prøver og projekter. Hun hjalp derudover C med at læse.

Supplerende sagsfremstilling

Der er for Højesteret tilvejebragt yderligere oplysninger.

Det fremgår heraf bl.a., at der årligt mellem skolerne og pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR) i Skive blev afholdt statusmøder vedrørende specialundervisningen, hvor bl.a. C blev drøftet.

Professor dr. phil. Carsten Elbro og læsekonsulent Kirsten Jacobsen har som sagkyndige i en erklæring af 11. juni 2008 besvaret en række yderligere spørgsmål:

”Spørgsmål 19. Har det i perioden 1992-2000 været et krav, at et barn med læseproblemer skulle vurderes af en læsekonsulent?”

Nej. Den pædagogisk-psykologiske vurdering foretages af kommunens pædagogisk-psykologiske rådgivningskontor (PPR), ikke af en bestemt fagperson. De enkelte indstillinger vurderes og gennemdrøftes sædvanligvis på PPR's interne visitationsmøder, hvor det også afgøres, hvem der er sagsfører.

Spørgsmål 20. Har det i perioden 1992-2000 været et krav, at der skulle udarbejdes en rapport med problembeskrivelse for elever med stave/læseproblemer?”

Nej. Af den dagældende bekendtgørelse (nr. 537 af 16. juli 1990) fremgår det af § 3, stk. 6. ”Hvis pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor skønner, at der er behov herfor, udarbejdes en rapport vedrørende den pædagogisk-psykologiske vurdering. Der skal dog altid udarbejdes en rapport, hvis forældrene ønsker det.”

Begrundelsen for ikke automatisk at udarbejde en skriftlig rapport var dels ”en imødekommelse af forældres bekymring for unødigt skriftligt materiale om deres barn, og dels en erkendelse af, at i lyset af børns udvikling bliver formelle rapporter hurtigt uaktuelle i samarbejdet omkring det enkelte barns undervisning.” (Vejledning om PPR, UVM 2001)

Hvis den pædagogisk-psykologiske vurdering fører frem til, at eleven har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand fremsætter PPR et forslag til den nærmere ordning af denne bistand. Forslaget skal indeholde en stillingtagen til form, omfang og arten af specialundervisningen (§ 3, stk. 5).

Et sådant forslag baserer sig på den samlede pædagogisk-psykologiske vurdering, og denne vil sædvanligvis fremgå af PPR medarbejderens interne notater.

Spørgsmål 21. Hvilken betydning har det haft for Cs undervisningsforløb, at der ikke er stillet en diagnose om, at han er ordblind?”

Om man kalder C' vanskeligheder for ”ordblindhed” eller fx ”store specifikke læse- og stavevanskeligheder” er næppe afgørende for den undervisning, der er blevet tilbudt C. Det væsentlige er, at fraværet af en præcis beskrivelse og vurdering af C' vanskeligheder i læsning og stavning, i afgørende grad har begrænset de relevante læreres muligheder for at sætte faglige mål og for at tilrettelægge undervisningen efter C' specifikke vanskeligheder (ordblindhed).

Spørgsmål 22. De sagkyndige bedes på baggrund af bilagsmaterialet om statusmøder og vidneforklaringer fra de involverede lærere og psykologer vurdere det grundlag, der har været for undervisningen af C på D Skole.

De meget kortfattede notater fra statusmøderne giver ikke noget sikkert holdepunkt for en vurdering. Den mest omfattende beskrivelse findes i referatet fra specialundervisningsmødet den 28. okt. 1997: "C er en sød og normalt begavet dreng, der er meget vidende, men han har meget store vanskeligheder med at lære at læse. Helle Skipper går ind i sagen" ... Der er ikke oplysninger om faktisk læsestandpunkt, om specifikke forudsætninger for læsning eller henvisninger til færdiggjorte rapporter eller interne PPR-notater. De to linjer er langt fra et tilstrækkeligt grundlag for at kunne sætte mål for og tilrettelægge en kvalificeret undervisning af C. I de senere referater står der intet om C' faglige udvikling. Hvad der har været talt om på de afholdte møder, kan vi ikke vide og derfor ikke vurdere.

Der er ikke tegn på, at der er gennemført nogen egentlig udredning af C' læse- og stavvanskeligheder. Intelligenstestning og spørgsmål om fx arvelig baggrund eller evt. komplikationer under graviditet og fødsel kan kun ses som indledende sonderinger, der muligvis kan bidrage til at lægge et særligt fokus for den egentlige undersøgelse, som altså ikke ses gennemført. For eksempel kan en mistanke om iltmangel under fødslen give anledning til en hypotese om en fysiologisk årsag til C' vanskeligheder; men den fortæller ikke noget om C' specifikke læsevanskeligheder, hans forudsætningerne for deres udvikling eller om mulige indlæringsveje.

En læsefaglig udredning ville måske have fundet sted, hvis ikke læsekonsulent Knud Knappe efter moderens ønske var udgået af sagen. Det fremgår således af vidneforklaringen, at det var hensigten at "han (Knud Knappe) skulle videre med den faglige vurdering... der skulle munde ud i en rapport." Knud Knappe nævner også, at han – selvom han ikke længere er involveret i sagen – giver rådgivning til lærerne vedrørende C, når de kontakter ham. En sådan rådgivning kan naturligvis ikke have samme kvalitet, som hvis Knud Knappe kunne have baseret den på en læsefaglig vurdering.

Lærer Ib Povlsen havde C til specialundervisning i 6. klasse (fra oktober 1998) (oplyst i Retten i Viborg 6/12 2008). Ib Povlsen var nyuddannet skolelærer uden særlige forudsætninger for at varetage specialundervisning. Undervisningen var ikke rettet mod ordblindhed, og der foreligger ikke en beskrivelse af undervisningens mål og indhold. Han husker ikke at have fået nogen vejledning fra PPR. Dette er et klart utilstrækkeligt grundlag for at kunne tilrettelægge en kvalificeret specialundervisning.

Jette Klausen oplyser til Retten i Viborg 28/2 2008, at hun havde C i 7. klasse til specialundervisning. Jette Klausen havde 20 år tidligere gennemført et specialpædagogisk kursus, men havde ingen erfaringer med undervisning af elever med læsevanskeligheder. Hun havde kontakt til læsekonsulent Knud Knappe og spurgte ham til råds, men da hun havde Knud Knappe ikke kontakten til C længere, og Knud Knappes vejledning kan derfor ikke have været specifik rettet mod C' vanskeligheder (jf. ovenstående). Det fremgår også, at en del af tiden blev anvendt til at yde hjælp til arbejdet med klassens materialer. Der omtales ingen egentlig undersøgelse af C' læsning eller forudsætninger herfor, ingen detaljeret målsætning eller opfølgning på undervisningen. Dette er ikke et tilstrækkeligt grundlag for en kvalificeret specialundervisning.

Spørgsmål 23. Har afholdelse af statusmøder og bstanden fra PPR svaret til, hvad der var sædvanligt på daværende tidspunkt, idet sædvanlig praksis bedes oplyst?

Det fremgår af bekendtgørelsens § 6, at ” pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor følger udviklingen hos elever, der er henvist til specialundervisning, og tager mindst 1 gang om året stilling til, om specialundervisningen bør fortsætte, ændres eller ophøre”. Af oversigten over statusmøder på D skole ... fremgår det, at der har været afholdt årlige statusmøder, hvor elever med behov for specialundervisning er blevet drøftet med udgangspunkt i en dagsorden udformet af Knud Knappe ... Ud over de årlige statusmøder er afholdt specialcentermøder (hvor Knud Knappe også deltog...). Det fremgår ikke af bilagene,

- at der er foretaget relevant udredning af C' vanskeligheder i læsning og stavning
- at der er sat mål for undervisningen
- at indholdet af denne har været drøftet
- at der er foretaget løbende evaluering

Det vurderes, at omfanget af den bistand, der er ydet fra PPR, svarer til, hvad der med de afsatte ressourcer kan forventes. Knud Knappe oplyser således, at han indtil læsekonsulent Bodil Skipper Buntzen ansættes (1997) betjener 35 skoler. Hvad angår indholdet af bistanden fra PPR kan dette ikke vurderes ud fra bilagsmaterialet.

Spørgsmål 24. Afviger undervisningen af C fra, hvad der har været almindelig praksis på daværende tidspunkt i kommuner af tilsvarende størrelse?

Undervisningen afviger næppe i omfang, selv om de fem ugentlige timer i 6. klasse blev til fem gange 15 minutters undervisning, og individuel opgaveløsning i et tilsvarende tidsrum (ifølge lærer Ib Povlsen i Retten i Viborg 6/12 2008). Det er (stadig) ikke muligt at vurdere indholdet, da det ikke er klart dokumenteret. Undervisningens grundlag må imidlertid karakteriseres som meget spinkelt.

...

Spørgsmål 27. Vurderer de sagkyndige, at der for C havde været behov for en rapport med en pædagogisk-psykologisk vurdering?

Ja. En udredning af C' læse- og stavevanskeligheder kunne have givet afgørende oplysninger om C' specifikke læsevanskeligheder, hans forudsætninger for deres udvikling eller om mulige indlæringsveje. En sådan rapport ville sandsynligvis have forekommet, hvis Knud Knappe ikke var blevet taget af sagen. (jf. besvarelse af spm. 22).

Spørgsmål 28. De sagkyndige bedes i relation til besvarelsen af spørgsmål 18 om afhjælpning af læsevanskelighederne efter afslutningen af opholdet på læseefterskolen oplyse, om bilagene 36-38, 40, 42 og 46 samt afhøringerne efter Landsrettens dom giver anledning til yderligere bemærkninger.

Nej, de forstærker blot billedet af, at C er stærkt ordblind.

Spørgsmål 29. Idet der henvises til udtalelsen fra Asmildkloster Landbrugsskole fra februar 2008, bedes det vurderet, om C fremtidigt kan påregne at skulle have særlig bistand for at kunne tilegne sig manualer, brugsanvisninger mv. relaterede til landbrugs-erhvervet.

De seneste undersøgelsesresultater (fra august 2007...) viser, at Cs niveau ved læsning af enkeltord ikke er bedre end gennemsnittet i begyndelsen af 3. klasse. Så C vil fortsat have brug for særlig bistand til at tilegne sig skriftligt materiale. En sådan bistand gives som gratis specialundervisning for voksne i dansk. C' resultater med Visitationstesten til ordblindeundervisning ... berettiger ham til en sådan undervisning."

Retsgrundlag

Ifølge folkeskolelovens § 3, stk. 2, skal der gives specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand til børn, hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte. Undervisningsministeren fastsætter regler herom.

I den dagældende bekendtgørelse om specialundervisning og anden socialpædagogisk bistand (bekendtgørelse nr. 537 af 6. oktober 1990) var fastsat bl.a.:

"§ 1. Denne bekendtgørelse indeholder nærmere bestemmelser om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand i børnehaveklasser og folkeskolens 1.-10. klasse. Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand gives til elever, hvis udvikling kræver særlig hensyntagen eller støtte, som ikke kan ydes inden for rammerne af den almindelige undervisning.

Stk. 2. Formålet med specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand er at fremme udviklingen hos elever med særlige behov i overensstemmelse med de retningslinier, der er angivet i folkeskolelovens formålsbestemmelse. Det må sikres, at eleverne ved skolegangens ophør har forudsætninger for fortsat uddannelse, erhvervsmæssig beskæftigelse eller anden beskæftigelse.

§ 2. Specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand omfatter:

1) Undervisning i folkeskolens fag tilrettelagt under særlig hensyntagen til de pågældende elevers indlæringsforudsætninger.

...

4) Særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler, som er nødvendige i forbindelse med undervisningen af eleven.

...

§ 3. Hvis det antages, at en elev har særlige undervisningsbehov, som ikke kan opfyldes inden for rammerne af den almindelige undervisning, eller hvis elevens skolesituation i øvrigt giver anledning til alvorlig bekymring, indstilles eleven til en pædagogisk-psykologisk vurdering. Indstilling afgives af:

1) Klasselæreren, eventuelt på initiativ af elevens øvrige lærere.

2) Skolesundhedstjenesten (skolelægen), hvis denne har kendskab til psykiske, fysiske eller sensoriske funktionsvanskeligheder hos eleven, som giver grund til at formode, at eleven har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand.

Stk. 2. Indstillingen fremsendes gennem skolens leder til det pædagogisk-psykologiske rådgivningskontor. Skolelederen kan endvidere selv afgive indstilling om en pædagogisk-psykologisk vurdering på grundlag af oplysninger, der foreligger i forbindelse med indskrivningen af en elev.

Stk. 3. Forældrene eller eleven kan selv anmode om pædagogisk-psykologisk rådgivning.

Stk. 4. Indstilling om en pædagogisk-psykologisk vurdering, jf. stk. 1 og 2, afgives efter samråd med forældrene og eleven. Modsætter forældrene sig, at der foretages en pædagogisk-psykologisk vurdering, kan der kun afgives indstilling herom, hvis skolens leder anser det for absolut påkrævet, at der foretages en vurdering af elevens behov for specialundervisning.

Stk. 5. Pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor vurderer, om eleven har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Er dette tilfældet, fremsætter pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor et forslag til den nærmere ordning af den specialpædagogiske bistand. Forslaget fremsendes til skolens leder. Hvis pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor ikke finder, at eleven har behov for specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand, orienteres skolelederen herom. Pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor kan, eventuelt efter aftale med skolelederen, samtidig drøfte elevens situation med de lærere eller andre, der har afgivet indstilling, og i den forbindelse stille forslag om, hvilke foranstaltninger der må anses for hensigtsmæssige.

Stk. 6. Hvis pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor skønner, at der er behov herfor, udarbejdes en rapport vedrørende den pædagogisk-psykologiske vurdering. Der skal dog altid udarbejdes en rapport, hvis forældrene ønsker det. Forældrene skal orienteres om rapportens indhold.

Stk. 7. Den pædagogisk-psykologiske vurdering skal efter samråd med forældrene suppleres med udtalelser fra andre sagkyndige i fornødent omfang.

Stk. 8. Forslag efter stk. 5 afgives efter samråd med forældrene og eleven. Kan der ikke opnås enighed med forældrene, skal det pædagogisk-psykologiske rådgivningskontor redegøre herfor over for skolens leder samt udtale sig om, hvorvidt den foreslåede specialundervisning eller anden specialpædagogiske bistand vurderes at være absolut påkrævet.

Stk. 9. Beslutning om at iværksætte specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand efter folkeskolelovens § 19, stk. 1, træffes af skolens leder. Foreligger der ikke tilslutning fra forældrene, kan der kun iværksættes specialundervisning, såfremt skolens leder finder, at specialundervisning er absolut påkrævet af hensyn til elevens udvikling. Der skal desuden lægges betydelig vægt på forældrenes ønsker med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af specialundervisningen.

Stk. 10. Forældrene skal snarest underrettes om alle indstillinger og beslutninger om iværksættelse af specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

...

§ 6. Pædagogisk-psykologisk rådgivningskontor følger udviklingen hos elever, der er henvist til specialundervisning, og tager mindst 1 gang om året stilling til, om specialundervisningen bør fortsætte, ændres eller ophøre...

...

§ 14.

...

Stk. 3. Pædagogisk-psykologiske rapporter m.v. tilintetgøres ved vedkommende pædagogisk-psykologisk rådgivningskontors foranstaltning, når de ikke længere har praktisk betydning, og senest når eleven efter undervisningspligtens ophør udskrives af folkeskolen. Hvis eleven eller forældrene ønsker det, opbevares rapporten dog, indtil der er forløbet 10 år efter, at eleven er udskrevet af folkeskolen.

...

§ 16. Specialundervisningen varetages af lærere, der gennem særlig uddannelse, praktisk erfaring eller på anden måde har tilegnet sig de fornødne forudsætninger..."

Højesterets begrundelse og resultat

I slutningen af 2. klasse blev C indstillet til pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR), og det blev i begyndelsen af 3. klasse med bistand fra PPR konstateret, at C havde meget store læseproblemer og havde brug for specialundervisning. Herefter modtog C løbende specialundervisning på D Skole til og med 7. klasse og på E Skole i 8. klasse. Der blev hvert år holdt statusmøder med PPR om tilbudene til C, og i begyndelsen af 4. klasse blev hans mor, A, orienteret om muligheden for undervisning på en skole i Viborg i en specialklasse for normalt begavede børn med svære læseproblemer.

Det fremgår af de sagkyndiges udtalelser, at specialundervisningen i perioder blev varetaget af lærere uden tilstrækkelige faglige forudsætninger for kvalificeret specialundervisning, og at C på E Skole alene modtog kompenserende specialundervisning. Det fremgår endvidere, at der ikke i det forelagte materiale er tegn på, at der blev gennemført en egentlig udredning af C' læse- og stavevanskeligheder, hvilket efter de sagkyndiges opfattelse kan have forringet grundlaget for en kvalificeret specialundervisning.

Af de grunde, der er anført af landsrettens mindretal, finder Højesteret imidlertid, at der ikke er grundlag for at fastslå, at den specialundervisning, C modtog fra D og E Skole, samlet set med hensyn til omfang og indhold ikke levede op til kravene i folkeskoleloven og bekendtgørelsen om specialundervisning. Der er derfor ikke grundlag for at pålægge kommunen erstatningsansvar.

Viborg Kommunes påstande om frifindelse, henholdsvis stadfæstelse tages herefter til følge.

Højesteret finder, at Viborg Kommune i begge sager bør tilkendes sagsomkostninger for begge retter. Da begge sager er omfattet af den samme retshjælpsforsikring, og da der er fri proces i begge sager, fastsættes der et samlet sagsomkostningsbeløb. Beløbet fastsættes til 226.777 kr., som dækker advokatudgift med 200.000 kr., retsafgift med 2.790 kr. og udlæg med 23.987 kr.

Thi kendes for ret:

Viborg Kommune frifindes for den påstand, der er nedlagt af A og B.

I forholdet mellem Viborg Kommune og C stadfæstes landsrettens dom.

I sagsomkostninger for begge retter skal A, B og C (deres retshjælpsforsikring), subsidiært statskassen, betale 226.777 kr. til Viborg Kommune.

Det idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.